

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Woudrichem

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

31 augustus 2009 / rapportnummer 2294-21

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Woudrichem wil het bestemmingsplan voor haar buitengebied herzien. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings-)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Woudrichem.

De volgende punten beschouwt de Commissie¹ als hoofdpunten voor het op te stellen plan-milieu-effectrapport (verder genoemd MER):

- een onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie(s);
- de ‘milieugebruiksruimte’ voor onder andere stikstof². Maak inzichtelijk in welke deelgebieden van het bestemmingsplan buitengebied wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is en waar met maatregelen milieugebruiksruimte gecreëerd kan worden;
- de maximaal mogelijke effecten op de (beschermde) natuur, met name het Natura 2000-gebied ‘Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem’ met de nadruk op emissie van stikstof en de hieruit voortkomende depositie;
- de gevolgen van het voornemen voor de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden, met name vanwege de ligging van delen van het plangebied in Nationaal Landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Het MER moet een zelfstandig leesbare samenvatting bevatten, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal³ en ander ondersteunend beeldmateriaal.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied (notitie R&D). Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de notitie R&D moet worden gelezen.

2. ACTIVITEIT EN KADERS UIT BELEID EN WET- EN REGELGEVING

2.1 Voorgenomen activiteit

In de notitie R&D staat beschreven dat het voornemen een integrale herziening van het geldende bestemmingsplan betreft. Het nieuwe bestemmingsplan biedt beperkt mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen. Het betreft hierbij de functies landbouw en glastuinbouw. Tevens wordt ingezet op behoud/ontwikkeling van natuur en landschap.

2.2 Kadern uit beleid en wet- en regelgeving

In de notitie R&D zijn de relevante beleidskaders summier genoemd. Neem in het MER een apart overzicht op van de relevante beleidskaders en de eisen en

¹ Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1.

² Binnen de landbouw wordt de uitstoot van stikstof voornamelijk bepaald door de ammoniakemissies (NH₃). Echter ook verkeer draagt bij aan de stikstofconcentraties en -emissie door de uitstoot van NO_x. Voor de achtergrondconcentratie en depositieberekeningen is stikstof van belang en niet alleen NO_x of NH₃. Vandaar dat in dit advies meer algemeen wordt gesproken over stikstof.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

randvoorwaarden die daaruit voortkomen. Betrek daarbij in ieder geval onderstaande wetten en beleidskaders:

- Nota Ruimte in relatie tot Nationale landschappen;
- Nota Belvédère;
- Landschapvisie Land van Heusden en Altena;
- Provinciaal beleid in relatie tot de (P)EHS;
- Natuurbeschermingswet 1998;
- Gebiedsplan Wijde Biesbosch;
- Wet ammoniak en veehouderij;
- Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij;
- De wetgeving op het gebied van dierenwelzijn zoals het Varkensbesluit, het Legkippenbesluit 2003 en het Vleeskuikenbesluit;
- Relevant provinciaal en gemeentelijk beleid.

Ten aanzien van de Natuurbeschermingswet 1998 adviseert de Commissie alert te zijn op nieuwe beleidsontwikkelingen en jurisprudentie.

Ga tevens in op het (toekomstige) Natura 2000-beheerplan voor 'Loevestein, Pompeveld en Kornsche Boezem'. Hierin zal worden vastgelegd welke maatregelen moeten leiden tot het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen, en op welke termijn. Ga in op de rol die de gemeente mogelijk kan spelen bij het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

3.1 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

Onder referentiesituatie verstaat de Commissie de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie) en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu⁴, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Het gaat om ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Leg het accent op:

- de (autonome ontwikkelingen van de) emissie van stikstof in het gebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie van zuur en stikstof op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur;
- de ontwikkelingen van de achtergronddepositie van stikstof (afkomstig van buiten het gebied).

Beschrijf naast de intensieve veehouderijen tevens de rundveehouderij in het plangebied. Ga hierbij in op de verwachte beëindiging en groei van de rundveehouderijen en betrek daarbij de verwachte groei en schaalvergroting van de sector bij opheffing van de melkquotering.

⁴ Binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen.

3.2 Alternatieven

In de notitie R&D heeft de initiatiefnemer aangegeven twee alternatieven in het MER uit te werken. Het betreft de volgende alternatieven:

1. worst case: maximale benutting van de ruimte die het bestemmingsplan biedt (dit omvat zowel de ruimte in directe zin als de wijzigings- en ontheffingsruimte die het nieuwe bestemmingsplan biedt);
2. reëel scenario: doorgroei agrarische sector en glastuinbouw conform huidige marktontwikkeling.

De Commissie adviseert het beslag op de milieugebruiksruimte van beide alternatieven in beeld te brengen⁵.

4. MILIEUASPECTEN

In het MER dienen alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten belicht te worden die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Ook eventuele functiewijzigingen kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect⁶ verschillen. Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden.

4.1 Algemeen

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij stikstofdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten echter kwantitatief beschreven te worden. Waar mogelijk kan bij de effectbeschrijving aansluiting worden gezocht bij de teksten uit de toelichting van het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt. Indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

⁵ Bepaal hiervoor:

- 1) de ruimte die is er is voor een toename van de emissie van verzurende en vermestende stoffen;
- 2) de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten. Bepaald aan de hand hiervan de verwachte toename voor de emissie van stikstof;
- 3) Bepaal op basis van de ruimte en de reële behoefte welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan. Als blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden.

⁶ Denk ook aan mogelijke effecten op verder gelegen beschermde natuur, zoals Natura 2000-gebied 'Biesbosch'.

4.2 Natuur

Bepaal de gevolgen voor de natuur aan de hand van de in de notitie R&D genoemde criteria. Breng hierbij ook de (verandering in de) milieubelasting in beeld die veroorzaakt wordt door initiatieven in het plangebied.

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Bepaal voor de (P)EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn, in hoeverre deze worden aangetast of juist versterkt en of het voornemen past binnen het toetsingskader voor de EHS.⁷ Ga hierbij ook in op de gevolgen voor de nabijgelegen ecologische verbindingzones en bijbehorende doelsoorten.

Natura 2000

In de notitie R&D is aangegeven, dat een ecologische voortoets wordt uitgevoerd. Als uit de voortoets blijkt dat significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied 'Loevestein, Pompeveld en Kornsche Boezem' niet zijn uit te sluiten, dient in het MER een passende beoordeling opgenomen te worden waarin wordt bepaald of de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied worden aangetast. De Commissie adviseert om na te gaan of effecten op andere Natura 2000-gebieden optreden. Indien dit het geval is dienen de effecten in kaart gebracht te worden.

Om de effecten op Natura 2000-gebieden goed te kunnen beoordelen adviseert de Commissie in het MER te beschrijven:

- de instandhoudingdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitattypen in de Natura 2000-gebieden;
- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermes-tende stoffen (NH₃, NO_x, SO₂) in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddeposities de meest recente gegevens;
- de mogelijke (toename van de) depositie op de natuurgebieden als gevolg van de verschillende alternatieven. Geef daarbij aan welk rekenmodel is gebruikt en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen.

Onderzoek in de passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het voornemen de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.⁸ Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden als deze zekerheid wordt verkregen of als de zogenaamde ADC-toets⁹ met succes wordt doorlopen.

Beschermde soorten

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.¹⁰ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde

⁷ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan.

⁸ Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

⁹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁰ Er wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels.

soorten¹¹ en bepaal of verbodsbepalingen¹² overtreden kunnen worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die eventuele effecten kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Geur

De Commissie adviseert een kwalitatieve beschrijving te geven van de mate van geurhinder. Indien knelpunten ontstaan ten aanzien van geur dient kwantitatief de toe- of afname van het aantal geurgehinderden in beeld gebracht te worden. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus.

4.4 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Werk de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden en gevolgen van het plan in het MER uit. Betrek bij het aspect landschap tevens de visueel-ruimtelijke kenmerken en de mogelijke effecten. De Commissie adviseert de karakteristieken van het landschap te visualiseren¹³. Geef daarbij een waardering van deze karakteristieke elementen en geef een beschrijving van de effecten van het voornemen. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van archeologische waarden met behulp van kaartmateriaal¹⁴. Geef aan wat de mogelijke gevolgen zijn van het plan en beschrijf de effecten van het voornemen en mogelijkheden voor mitigerende maatregelen.

Ga hierbij niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied en de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen hiervoor. Geef aan waar en hoe negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen en/of cultuurhistorische waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Bijvoorbeeld door maatregelen voor de inpassing van bouwmogelijkheden om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen.

4.5 Luchtkwaliteit, verkeer, geluid en lichthinder

Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁵ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten¹⁶ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.¹⁷ Eenvoudiger

¹¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan gebruik worden gemaakt van gegevens en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl

¹² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹³ Houd bij de beoordeling van de gevolgen voor landschap en cultuurhistorie rekening met de ligging van een deel van het buitengebied binnen het Nationaal Landschap Nieuwe Hollandse waterlinie.

¹⁴ Bij de beoordeling dient rekening gehouden te worden met de archeologische waardenkaart.

¹⁵ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹⁶ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend zijn.

¹⁷ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

Geef aan of het plan deel uitmaakt van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Als initiatieven die door het plan mogelijk worden gemaakt als 'in betekenende mate' deel uitmaken van het NSL, maak dan aannemelijk dat het initiatief past binnen, of in ieder geval niet in strijd is met, het NSL.¹⁸ Indien hierover gerede twijfel bestaat, adviseert de Commissie het voornemen te toetsen aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet milieubeheer.

Als initiatieven die door het plan mogelijk worden gemaakt als 'niet in betekenende mate' zijn opgenomen, maak dan aannemelijk dat de toename van de concentraties PM₁₀ en NO₂ de grenswaarde niet met meer dan 3 % overschrijdt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in het Besluit 'niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)'.¹⁹

Verkeer

Beschrijf (indien onderscheidend) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven. Bepaal in hoeverre en waar mogelijk knelpunten kunnen ontstaan. Beschrijf tevens de eventuele effecten van het voornemen op de verkeersveiligheid voor, in het bijzonder, kwetsbare weggebruikers.

Geluid

Ga hierbij in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten in relatie tot de voorkeursgrenswaarde.

Lichthinder

Beschrijf de maatregelen om lichthinder van kassen te beperken op basis van de huidige stand der techniek. Houd hierbij rekening met de wettelijke eisen uit het Besluit glastuinbouw en de gezamenlijke verklaring plan van aanpak Maatschappelijk verantwoorde belichting en afscherming in de glastuinbouw uit 2004.

4.6 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, hydrologische aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan in hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

¹⁸ Vergelijk daarvoor de projectgegevens (= projectkenmerken en de daarbij horende luchtkwaliteitseffecten) in het besluit met de projectgegevens opgenomen in het NSL.

¹⁹ Zie artikel 5 in deze AMvB. Van cumulatie kan sprake zijn als plannen gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende plan.

5. MONITORING EN EVALUATIE

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is essentieel om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/verplaatsingen mogelijk zijn, en of er voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, of onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkeling van de depositie wordt afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Kaartmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande rundveehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau plan-MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van gemeente Woudrichem

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Woudrichem

Besluit: vaststellen bestemmingsplan Buitengebied

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14.0;

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: herziening bestemmingsplan Buitengebied

Procedurale gegevens:

aankondiging start procedure in Altena Nieuws van 18 juni 2009

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 1 juli 2009

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 31 augustus 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. W.C.M. van Hooff

ir. J.A. Nuesink

drs. R.A.M. van Woerden

dr. ir. G. Blom

ing. L.C.J. Bekkers

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de concept-notitie reikwijdte en detailniveau, of een vergelijkbaar door het bevoegde gezag toegezonden startdocument als uitgangspunt. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- notitie reikwijdte en detailniveau
- voorontwerp bestemmingsplan

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het MER Bestemmingsplan buitengebied Woudrichem

De gemeente Woudrichem wil het bestemmingsplan voor haar buitengebied herzien. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings-)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Woudrichem.

ISBN: 978-90-421-2840-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

